

čajo nebroj sitnosti ter jim pretijo z zapo-rom. Bujno cvete kultura italijanskega imperializma, toda ponos našega zavednega naroda se ne ukloni nobenemu nasilju!

Polemika.

Naša mesečna imena.

Uradni list naše države, »Službene Novine Kraljestva Srba, Hrvata i Slovencev«, ki izhajajo v Beogradu, rabijo dosledno svetovna imena mesecev, vzeta prvotno iz latinščine, torej: januar, februar, mart itd.; takisto »Uradni list deželne vlade za Slovenijo« in sploh vsi naši listi; ta imena so obična tudi v uradnem poslovanju, kjer je treba točnosti in hitrega pregleda. Le naš »Višji šolski svet« je začel uvajati v svoje odloke naša domača imena mesecev, menda iz nagiba, da bi se postavil na popolnoma slovensko stališče tudi v jezikovnih ozirih. — Ta samolastnost pa se nam ne zdi pravilna, ker nas vsak dan oči od jugoslovanskih bratov prav tako kakor od Francozov, Angležev, Italijanov. V leposlovnih spisih le rabimo svoja domača imena (»kozoprska« pa se bodo nežni liriki gotovo tudi ogibali); pesniki si itak pomagajo, kakor si je znal Prešeren v svojem glasovitem sonetu »Je od veselja časa teklo leto...«; a v uradnih podatkih in sploh povsod, kjer je glavno nedvoumna točnost, ki jo je treba spoznati na prvi pogled, tam se držimo mednarodnih izrazov in ne gonimo samoljubnega separatizma. To je tem bolj potrebno, ker bi nastala z uveljavljanjem naših mesečnih imen prav lahko zmeda baš pri čisto tako važnem datiranju, osobito ako stopimo s Hrvati v ožji stik, preden tudi oni ne bodo dosledneje rabili mednarodnih mesečnih imen namesto svojih; saj je naš listopad v hrvaščini »studeni«, naš oktober pa tam listopad, naš december jim je »prosinac«, naš prosinac pa svecan (sječanj), naš svecan jim je »veljača«, mi imamo 2 travna in 2 srpana, Hrvatje samo po enega... Koliko nepotrebnega uka in pazljivosti zahtevajo take formalnosti, ki se jim čisto lahko izognemo na srbski in sploh evropski način! Ne posnemajmo Vsenemcev, ki so bili v zadnjih letih pričeli izkopavati »pristna« nemška mesečna imena izza dobe Karla Velikega, a so bili vsaj toliko pametni, da so se jih posluževali samo pri slavnostih in v spisih Südmarke in Schulvereina. T.

Fr. Šegula:

Knjige in službe.

(Viš. šol. svetu v preudarek.)

V 12. in 13. št. »Uč. Tov.« čitamo članek strokovnega učitelja tovariša Iv. Magerla z gorenjim naslovom.

Dopis sloni na jako velikem zanimanju za meščanske šole ali bodoče višje narodne šole, kar je vse hvale vredno. ako bi obenem ne bilo čitati med vrstami članka nekaj, kar označuje Francoz z besedo — presomption.

Kar se tiče I. dela, t. j. knjig, molčim, ker nisem meščanskošolski strokovnjak; pač pa si dovoljujem nekaj omeniti glede II. dela — glede služb.

Kar se tiče preustroja narodnega šolstva, smo vsi edini v tem, da se naj to izpopolni ter obenem naobrazba učiteljstva razširi; učiteljstvo samo si želi višokošolske naobrazbe. Vse to pa ne pojde čez noč. Imamo prehodno dobo, in ta je huda, v marsičem še slabša kot prejšnja doba, t. j. doba pred vojno. Vojna je zasekala baš tudi šolstvu pregloboko brazde. Naš naraščaj, ki je prišel zadnja leta z učiteljskimi, takozvani »vojni maturanti«, in naraščaj, ki še pride eno ali dve leti, je pač pravo pristno vojno blago. Pri vsem tem pa še trpimo na pomanjkanju učiteljev, tako da se je že razmišljalo, bi li ne kazalo namestiti kot učitelje neabsolviranih srednješolcev. To glede splošnih ljudskih šol.

Glede meščanskih šol pa je tovariš Magerl poln največje bojazni, da bi se ne vrnil med vrste meščanskošolskega učiteljstva kak četudi sicer dober ljudskošolski učitelj, ki pa ni dobil licence za meščanske šole a l'agrégation excellence. Najrajši bi menda, da bi se že v novem meščanskošolskega kandidata isto znanje meščansko šolskega kandidata isto znanje kot od kandidata za nižje razrede srednjih šol.

Meščanske šole so po dosedaj še veljavni zakonih povsem ljudske šole, ki se pa ločijo od višje stopnje splošne ljudske šole v tem, da imajo nekaj obširnejši učni načrt. Da se zaradi tega močno bližajo spodnjim razredom srednje šole, je jasno, ker sploh ti razredi odgovarjajo le višji stopnji ljudske šole, kolikor ne ustrezajo posebnemu namenu — podavati osnovo za nadaljnje študije.

Meščanskošolski učitelj pa stoji vsekakor bližje ljudskošolskemu učitelju nego srednješolskemu. Naš načrt in naše želje,

dasi so upravičene in je njih izvršitev sigurna stvar, pa je le še v bodočnosti. Zato pa ne kaže nikakor danes merodajnih činiteljev opozarjati na to, kar znači naš načrt, ter zahtevati, da v prehodni dobi primejo meščanskošolskega kandidata o priliki meščanskošolskega učnega izpita za ušesa.

Splošno znano je, da je še dosedaj veljavna ministerialna odredba z dne 31. julija 1886, št. 6033, glede meščanskošolske aprobacije kandidatov dokaj stroga — z ozirom na predizobrazbo, ki jo nudi učiteljske — in ravno tako znano je, da eksaminatorji ravno na izpitu te vrste dosedaj niso poznali pardona. Zahtevali so skoraj več, nego manj, kar zahteva omejen predpis. Ravno to je krivo, da se je marsikdo zbal ter vrgel puško v koruzo, namesto da bi stopil pred komisijo. Tega pa ni kriv kandidat, ta se je itak učil noči in noči, a še ni zbral one obširne snovi; kriv je pa sistem. Naj skrbi vlada za to, da si kandidati pridobijo primernim potom potrebne naobrazbe.

Danes, ko prihaja med ljudskošolske tovariše naraščaj — »vojna roba« — se bodo pač tudi meščanskošolski tovariši morali zadovoljiti s tistim sotrudnikom, ki je kot dobro kvalificiran in vesten ljudskošolski učitelj napravil izpit za meščanske šole po starem kopitu. Če se pa pri tem mogoče eventualno pogleda skozi prste, nič ne de, saj so gledali pet let skozi prste na izpiti vseh vrst in še bodo. Vse itak ne zavisi od izpita; to tudi vemo vsi. Smelo trdim, da je zmožen poučevati v meščanski šoli vsak boljši ljudskošolski učitelj, ako se primerno pripravi za pouk. Pripraviti se pa moramo vsi za v s a k pouk, to je staro pedagoško načelo.

Kar se pa tiče ravnateljskih mest na meščanskih šolah, pripominjam: Toliko aprobiranih meščanskošolskih učiteljev je brezdomno v Sloveniji, kolikor bo v doglednem času meščanskih šol, in nikakor ne bo treba segati po ljudskošolskih učiteljih. Sicer pa ravnatelj meščanske šole še ni ravnatelj srednje šole, četudi nižjih razredov, istotako kakor ni meščanskošolski učitelj srednješolski učitelj, dasi sam najbolj želim, da se postavi naše šolstvo na ono enotnost, da bo meščanska šola — to se pravi bodoča višja narodna šola — vseskozi istovredna z nižjimi razredi srednje šole. A to je le še naš smoter, ki ga hočemo doseči, a v ta namen ne začnimo pri zgradbi z dimnikom, temveč le s temeljem.

S temi vrsticami nočem nič drugega povedati kot to, da ne provzročajmo slabe volje v naših vrstah!

Iz Jugoslavije.

— Nove plače za učiteljstvo na ljudskih in meščanskih šolah v Sloveniji. Uradno nam pišejo: Na višjem šolskem svetu v Ljubljani sestavljeni oddelček za ureditve učiteljskih plač, v katerem posluje 1 računski uradnik in 7 učiteljev, je že odmeril nove službene prejemke za aktivne učitelje in učiteljice, ki so nameščeni na šolah bivše vojvodine Kranjske in bivše grofije Goriske. Deželno knjigovodstvo je dobilo ukaz, da izplača od 1. prosinca 1919 dospel zneske kar najhitreje. Da se pospeši uradovanje, je višji šolski svet tudi knjigovodstvu pridelil 6 učiteljev. Odmerjevanje plač za učiteljstvo koroških in štajerskih šolskih okrajev se je pričelo in bo gotovo do konca aprila.

— Vsem učiteljem in učiteljicam, ki imajo usposobljenostni izpit, a so nastavljeni kot suplenti, odnosno supletinje, je višji šolski svet priznal in nakazal vojnodraginsko doklado po 1. stopnji 1. razreda od 1. prosinca 1919 naprej. Svoje službene prejemke dobe vsakega prvega vnaprej.

— Dopust za nedoločen čas. Deželna vlada je na seji dne 2. t. m. podelila dopust za nedoločen čas višjima šolskima nadzornikom dr. Mihaelu Opeki in dr. Janku Bezjaku.

— Provizorični učitelji, ki so bili med vojno, oziroma so še danes pri vojaki, a zaradi nerednih vojnih razmer nisomogli pravočasno napraviti usposobljenostnega izpita in se interesirajo, da se jim bodo štela provizorična, oziroma definitivna leta, naj pošljejo tozadevne podatke in naslov do 18. aprila t. l. učitelju Toneu Stefanciosu v Rogatcu (bivše Štajersko.)

— Proti šolskim mašam. Na seji občinskega sveta ljubljanskega z dne 8. t. m. je zahteval socialno-demokratski občinski svetnik inž. Stebi, naj se šolske maše odpravijo, ker vzgajajo samo hinavščino.

— Umri je dne 7. t. m. Josip Jamnik, postajni mojster v Semicu. Pokojnik je dovršil ljubljansko učiteljske l. 1909. Bil je izboren risar; znane so bile lične vinjete, ki jih je priobčeval v »Dom. Prijatelju«. Časten mu bodi spomin!

— Učiteljski konvikt. Učiteljska zbornica Trbovlje in Trbovlje-Vode v spomin umrle tovaršice Anke Kajtnove K 78.—

— Demokratizem pa tak! Pred letom se mi je družina povečala za eno glavo, kar sem takrat sporočil pristojnim oblastim, ker mi je šlo pač za povišanje vojnodraginske doklade. Pa se je stvar le predolgo vlekla, in nihče spodobnih ljudi mi ne bo štel v zlo, če me je po enoletnem čakaniu minila potrebnost ter sem zadevo urgiral naravnost na deželnem knjigovodstvu. Resnici na ljubo moram povedati, da se je to pot gospoda še dosti točno vzdramila, z njo pa se je vzdramil tudi stari sv. Birokracij in je napisal pod akt svojo stanoznano pesemco: »Obenem naj... šolski svet opozori šolsko vodstvo in potem tega zgoraj imenovanega učitelja, da se vbodoče drži zaradi točnega uradovanja strogo uradne poti.« — Pa naj kdo reče, da ne živimo v demokratski državi! — Naj ti bo smoter še tako blizu, da bi se skoro zadel vanj, ena sama pot ti je odmerjena do njega po milosti neumrloj zakonov: strogo uradna pot! Naj se še tako vijuži in plazi v klanec, kaj te briga, učiteljska para, trgaj podplate in — basta! —

— Poverjenstvo za uk in bogočastje na deželni vladi za Slovenijo v Ljubljani, je odločilo, da državna učna uprava prevzame plačevanje službenih prejemkov otroške vrtarice Marije Haderlapove na občinskem otročjem vrtcu v Zelezni kapli.

— Osebnosti. Z ozirom na potrebe narodnega šolstva so iz službenih ozirov začasno premeščeni: na deško petrazrednico v Studencih: Anton Hren, nadučitelj na C. M. šoli na Muti, za šolskega voditelja; Ciril Hočvar, učitelj v Zagorju, za učitelja; Aleksander Alt, nadučitelj v St. Janžu pri Spodnjem Dravogradu, za učitelja; Janko Zel, učitelj pri Sv. Ani na Krivem bregu, za učitelja; na deklško petrazrednico v Studencih: Ana Hrenova, učiteljica na C. M. šoli v Muti, za učiteljico; Adela Smidova, učiteljica v St. Janžu pri Spodnjem Dravogradu, za učiteljico; Ana Zelova, učiteljica pri Sv. Ani na Krivem bregu, za učiteljico; Pavla Šončeva, učiteljska kandidatinja, prideljena v službovanje okrajnemu glavarstvu v Mariboru, za namestno učiteljico; v Radvanj pri Mariboru: Radoslav Knaflič, nadučitelj v Dobjem, za šolskega voditelja; Josip Jarh, učitelj-begunec, za učitelja; Emilija Dullerjeva, učiteljica v Slovenjgradcu, za učiteljico; Julija Rutnikova, učiteljica pri St. Vidu pri Ptuj, za učiteljico; na mešano šestrazrednico v Lajtersbergu-Krčevini pri Mariboru: Mirko Pučelik, učitelj na dvojezični ljudski šoli v Lajtersbergu-Krčevini, za šolskega voditelja; Radojvo Tušak, učitelj v Polzeli, za učitelja; Emilija Wachova, učiteljica v Kamnici, za učiteljico; Marta Jurkova, učiteljica v Laporju, za učiteljico; Fran Haberman, učiteljski kandidat in poročnik pri mariborskem pehotnem polku, za namestnega učitelja; v Podbrežje pri Mariboru: Josip Klemenčič, učitelj pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah, za šolskega voditelja; Fran Friedl, pomožni učitelj v Cirkovcah, za pomožnega učitelja; Josip Gosak, okrajni pomožni učitelj v Celju, za učitelja; Roza Gosakova, učiteljica v St. Martinu v Rožni dolini, za učiteljico; Frančiška Grilčeva, učiteljica v St. Florijanu ob Boču, za učiteljico; Pavla Avgustinčičeva, učiteljica v Makolah, za učiteljico; Marija Ješovnikova, učiteljica v Braslovcah, za učiteljico; Ana Tomazičeva, učiteljica-begunka, za učiteljico; na trirazrednico v Tezno pri Mariboru: Anton Brumen, nadučitelj v Čadramu, za šolskega voditelja; Fran Luknar, učitelj pri St. Juriju ob Ščavnici, zdaj nadporočnik pri mariborskem pehotnem polku, za učitelja; Zorka Sekirnikova, učiteljica v Kostrivnici, za učiteljico; v Razvanj pri Mariboru: Pero Jankovič, nadučitelj pri Sv. Martinu na Pohorju, za šolskega voditelja; Mira Jankovičeva, učiteljica pri Sv. Martinu na Pohorju, za učiteljico. — Iz službenih ozirov sta premeščena: Pavla Miklavčeva, učiteljica v Jarenini, za učiteljico v Legno, in Josip Widmoser, učitelj v Riknici-Breznu, za učitelja v Makole. — Z ozirom na potrebe narodnega šolstva so nadalje iz službenih ozirov začasno premeščeni: na deško meščansko šolo v Mariboru: Dragotin Humek, strokovni učitelj v Krškem, za začasnega ravnatelja; Josip Hergouth, učitelj pri Smartnem ob Paki, za začasnega strokovnega učitelja; Milan Vauda, učitelj v Šmarju pri Jelšah, za začasnega strokovnega učitelja; Franc Škof, nadučitelj v Mariji na Zili, za začasnega strokovnega učitelja; Milan Zupančič, učitelj-begunec v Ljubljani, za začasnega strokovnega učitelja; Ernest Širca, vadniški učitelj v Gorici, zdaj v Ljubljani, za začasnega strokovnega učitelja; na deklško meščansko šolo I. v Mariboru: Zora Klavžarjeva, vadniška učiteljica v Gorici, zdaj v Hotinji vasi, za šolsko voditeljico; Elza Kukovčeva, učiteljica v Stoprcah, za začasno strokovno učiteljico; Avgusta

Šantlova, strokovna učiteljica v Pulju, zdaj v Krškem, za strokovno učiteljico; na deklško meščansko šolo II. v Mariboru: Antonija Stupca, učiteljica v Lajtersbergu-Krčevini, za šolsko voditeljico; Elza Lešnikova, začasna učiteljica v Vitanzih, za začasno strokovno učiteljico; Helena Levstikova, učiteljica v Dobrni, za začasno strokovno učiteljico; na vadnico bivšega deželnega ženskega učiteljskega Mariboru: Angela Milčinska, učiteljica v Hajdini, za šolsko voditeljico; Berta Brenčecova, učiteljica v Velenju, za učiteljico; Antonija Batičeva, začasna učiteljica, zdaj v Ljubljani, za začasno učiteljico; Marija Rozmanova, vadniška učiteljica v Gorici, zdaj v Črnomlju, za učiteljico; na deško ljudsko šolo I. v Mariboru: Franc Serajnik, učitelj v Središču, za učitelja; Friderik Zinauer, učitelj pri Sv. Jakobu v Slovenskih goricah, za učitelja; Franc Vabič, bivši začasni nadučitelj na deklški šoli v Ptuj, za učitelja; Anton Nerat, nadučitelj na Zgornji Ponikvi, za učitelja; Miroslav Logar, učiteljski kandidat v Ljubljani, za začasnega učitelja; na deško ljudsko šolo II. v Mariboru: Mirko Kožuh, nadučitelj pri Sv. Duhu v Halozah, za nadučitelja; Viktor Grčar, učitelj v Ribnici, za učitelja; na deško ljudsko šolo III. v Mariboru: Ivan Tomazič, nadučitelj na Stari cesti, za nadučitelja; Josip Malenšek, učitelj, zdaj nadporočnik pri mariborskem pehotnem polku, za učitelja; Josip Kutina, začasni učitelj v Istri, zdaj v Ljubljani, za začasnega učitelja; Zofija Mulaček-Suševa, učiteljica v Kranjski gori, za učiteljico; na deško ljudsko šolo IV. v Mariboru: Martin Vodenik, nadučitelj pri Spodnji Kungoti, za nadučitelja; Stanislav Legat, nadučitelj v Logatcu, za učitelja; Alojzij Spanger, učitelj v Rojanu, zdaj v Ljubljani, za učitelja; na deklško ljudsko šolo I. v Mariboru: Hermina Bračičeva, učiteljica v Dobovi pri Brežicah, za učiteljico; Ana Herzogova, začasna učiteljica v Ljutomeru, za začasno učiteljico; Marija Velnarjeva, učiteljica v Sv. Bolfenku na Kogu, za učiteljico; Alojzija Kožuhova, učiteljica pri Sv. Duhu v Halozah, za učiteljico; Filomena Tručlova, učiteljica pri Veliki Nedelji, za učiteljico; Frančiška Malenškova, učiteljica ročnih del v Mariboru, za učiteljico ročnih del; na deklško ljudsko šolo II. v Mariboru: Olga Juvancičeva, učiteljica v Selnici, za šolsko voditeljico; Marija Tomazič-Skrbčeva, učiteljica na Stari cesti, za učiteljico; Marta Gobčeva, učiteljica v St. Janžu na Dravskem polju, za učiteljico; Josipina Kirarjeva, začasna učiteljica v St. Ilju v Slovenskih goricah, za začasno učiteljico; na deklško ljudsko šolo III. v Mariboru: Ida Vodenikova, učiteljica v Spodnji Kungoti, za učiteljico; Justina Coretjeva, učiteljica v Framu, za učiteljico; Ema Kosijeva, začasna učiteljica v Cirkovcih, za začasno učiteljico; Ivana Vidmarjeva, učiteljica v Vuzenici, za učiteljico; Ljuba Marinova, začasna učiteljica v Slovenski Bistrici, za začasno učiteljico.

Srednješolske vesti.

Začasni učni načrt za srednje šole v Srbiji. Minister prosvete Davidovič je izdal začasni učni načrt za srednje šole v bivši kraljevini Srbiji. Načrt naj omogoči srbski mladini, da v pospešenem šolanju nadomesti vsaj deloma po vojni izgubljeni čas. Zanimivo in vse hvale vredno je, da minister prosvete tudi pri skrajšanju pouka ni pozabil na potrebo, da srbska mladina pozna kulturo celokupnega naroda. Tako so pri literaturi odredene posebne ure za slovensko literaturo in književnost, in skozi pol leta se bo v osmem razredu gimnazije gojila na teden vsaj po eno uro slovenska literatura v svrhu poznavanja našega narečja. V definitivnem učnem načrtu bo seveda odkazano spoznavanju naših razmer še mnogo več prostora.

Društvo slovenskih profesorjev ima v soboto, dne 12. t. m., ob pol 4. popoldne v risalnici I. državne gimnazije v Ljubljani izredni občni zbor.

Osebnosti. Nameščeni so: na I. drž. gimnaziji v Ljubljani: kot učitelj za nemščino kot glavni predmet, laščino in grščino kot postranska predmeta dr. Jakob Kelemina, profesor na državni gimnaziji v Novem mestu; kot učitelj za slovenščino kot glavni, klasično filologijo kot postranski predmet Ivan Mazovec, suplent na državni realni gimnaziji v Ljubljani; kot učitelj za zgodovino kot glavni predmet dr. Matej Potočnik, profesor na državni realni v Idriji; na državni realni gimnaziji v Ljubljani: kot učitelj za slovenščino kot glavni, klasično filologijo kot postranski predmet Martin Majcen, profesor na državni gimnaziji v Novem mestu; kot učitelja za priropisje kot glavni, matematiko in fiziko kot postranska predmeta Bogomil Remec, profesor na državni gimnaziji v Novem mestu, in dr. Gvidon Sajovic, profesor na državni realni gimnaziji v Ljubljani; na državni realni v Ljubljani: kot učitelj za matematiko in fiziko dr. Franc